

ДА ВЪЗРОДИМ ЕВРОПЕЙСКИЯ ДУХ ЛИ? ЧУДЕСНО! НО КАК?!...

Неотдавна във в. „Утро“ бе отпечатана статията „Да върнем европейския дух в Икономическия техникум“ от директора на училището Д. Недев. Не оспорвам компетентността на публикацията. Но не приемам за сериозно твърдението, че „все още е останала известна приемственост между немската /търговската/ гимназия, Русенската държавна гимназия /1944-1952/ и Икономическия техникум. Не приемам – при съществуващите методи на ръководство, смазващи психиката на учениците и нямащи нищо общо с европейския дух.

Откакто се помня, европейският дух бе задушаван у нас. Откакто се помня, европейският дух е бил нещо скверно за социалистическия труженик. Откакто се помня, европейският дух е дремел в нас като спомен от надежда за щастие. И само някъде дълбоко в себе си съм смятала за равнозначни понятията „европейски дух“ и „свободен дух“!

Добре, от година „тръгнахме към Европа“. И започна да става модно да говорим за ДУХА на Стария континент. Започнахме да ставаме свободни: по площадите, на митинги и стачки. Само дето е болно, че свободата е единствено на улицата и не бърза да влезе в учрежденията, заводите, училищата...

Когато влизах в моето училище, аз оставях свободата зад гърба си. Защото в моето училище времето бе спряло. И от стените ме гледаха строгите погледи на другарите от Политбюро, на класиците на марксизма-ленинизма. И много нагледно – в стенограми – ми показваха как благосъстоянието расте – през 1985 г. 100 процента, през 1990 г. – 112 процента... Уморена от опашките за насъщния, им обръщах гръб... За да видя на стената пред мен чл. 1 от Конституцията, провъзгласяващ ръководната роля на Партията. Висеше си 11 месеца след отмяната му. Сега е зад катедрата, до прозореца.

Спряло е времето в моето училище. Замръзнал е духът в моето училище – вкаменелост от епохата на тоталитаризма. Не се промениха отношенията ни – между колегите, между ръководството и учителите, между учителите и учениците. Всеки път се препъвах, когато към мен се обръщаха с „другарко“ - кой несвикнал с новото обръщение, кой подчертаващ, че нищо не се е променило и няма да се промени. Отминавах – не исках да съм дребнава – „времето променя“, мислех си. Но бях потресена от авторитарния начин, по който искаха да решат неучастието на техникума в общия митинг срещу хлора на 17.09.1990 г.: „Колеги, ръководството реши... Моля, гласувайте“. Тогава не замълчах. Участвахме в митинга – всичко свърши добре. И пак отминах. А после отново бях потресена – от начина, по който учениците ни, които имаха право да кажат мнението си пред учителския съвет /не/ бяха изслушани. Тогава замълчах – пред децата, които ни бяха показали какво е гражданска смелост. А после казах пред колегите, че децата не са ни врагове... И пак всичко свърши добре.

И времето започна бавно да върви: портретите заизчезаха и от нашите стени. И може би щях да бъда толерантна, да мълча, да чакам – времето да промени духа на нашето училище. Но докога? Докато „всичко си дойде на мястото“ – все така бавно и мъчително? Няма ли учениците ни да се пречупят, докато чакаме?

Ще бъдат пречупвани не един по един – отделната личност трудно се пречупва.
А заедно – като сноп изсъхнали клонки...

Учителка по литература съм.

И класните работи, които прочетох през ваканцията, ме накараха да напиша всичко това, да не бъде вече „толерантна“. Защото настръхваш, когато млади хора пред живота пишат, че не нямат собствено Аз, а имат собствено НИЕ. И че не са щастливи. Това ли е европейският дух, господин директор?

А иначе – онази статия е написана компетентно: в духа на познатия ни до болка школуван тоталитарен стил – ето, виждате ли колко неща правим, почти сме стигнали европейския стандарт.

Надежда Цанева,
в-к „Утро“, бр. 38/26.02.1991 г.